

Věra Machová

Komentovaná edice korespondence Františka Ladislava Riegera s Karlem III. ze Schwarzenbergu

Posudek oponenta bakalářské práce

Připravít edici Riegrovy korespondence se dosud nikdo neodvážil (Příspěvky k jeho listáři jsou pouze výpisky, které si z ní pořizoval Jan Heidler, když se chystal k Riegrově biografii, a které pak po jeho předčasné smrti vydal Josef Šusta); bylo by to nad síly jedince, jako v případě Nováčkova pokusu o vydání korespondence Františka Palackého. To, že taková edice chybí – až na nečetné výjimky to platí i o dalších výrazných osobnostech moderních českých dějin, a nejen politických –, představuje dluh, jaký už nebude nikdy splacen. A důsledek? Citelné mezery v našem obrazu českých dějin 19. a 20. století.

Každý, sebenepatrnější pokus v tomto ohledu je tedy vítán. Tak i předkládaná bakalářská práce Věry Machové, která zahrnuje 19 dopisů F. L. Riegra Karlu III. ze Schwarzenbergu z let 1865-1898, uložených v rodinném archivu schwarzenberské sekundogenitury v SOA Třeboň. V ediční poznámce (s. 27) autorka zformulovala kritéria, jimiž se při zpracování edice řídila (přesněji: chtěla či měla řídit). Ačkoliv to výslovně nevedla, opírala se zřejmě o zásady editování moderních historických dokumentů, tak jak je naposled vytyčil Pavel Vašák (*Textologie. Teorie a ediční praxe*, 1993), snad s přihlédnutím k starší příručce (*Editor a text. Úvod do praktické textologie*, 1971). Ve vlastní edici je však uplatnila velmi nedůsledně, zejména co do úpravy interpunkce a psaní velkých písmen u vlastních jmen. Obdobným neduhem trpí i poznámkový aparát: Zcela nadbytečné jsou poznámky vysvětlující, že Vídeň je hlavní město Rakouska a Paříž Francie. (Připomíná mi to, jak kdysi Jan Werich v ironické nadsázce komentoval „kritické“ vydání Haškova Švejka, kde výraz „Donnerwetter“ byl opatřen poznámkou pod čarou: „Německá kletba“.) Naproti tomu jiné poznámky povahy biografické (Redlich, Bedřich Schwarzenberg, Rudolf Thurn-Taxis) či topografické (Sedlec, Orlík, sv. Jakub na Zbraslavi [!]) by vyžadovaly větší pečlivost a přesnost.

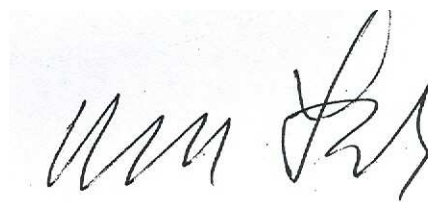
Úvodní, povýtce kompilativní kapitola představuje v (snad až příliš) hutné zkratce hlavní směřování české politiky v druhé polovici 19. století. Vytkl bych jí nedocenení Deklarace českých poslanců (1868), v níž Rieger zformuloval jakýsi maximální program, který o dva roky později přijala (s lehkou výhradou) i strana konzervativní šlechty. Sporné je pokládat rok

1870 za periodizační mezník; tím byl zcela nepochybně 1879, tj. přechod od trpného odporu k pozitivní politice, jejíž výklad zde zcela postrádám.

Kapitolu věnovanou vzájemnému vztahu obou protagonistů edice bylo možné doplnit a obohatit poznatky z Riegrovy korespondence a zápisků jeho dcery Marie na podkladě studia Příspěvků k jeho listáři, počínaje vůbec první zmínkou v dopise V. Gablerovi z 10. 12. 1860 („Šlechta chce se konečně k ním přiblížit, aspoň jedna část její, mladší; jmenovitě Karel Schwarzenberg...“ – I, s. 138). V této souvislosti chci upozornit na to, že Příspěvky obsahují tři dopisy K. Schwarzenberga Riegrovi (23. 4. 1862, 29. 9. 1878, 19. 6. 1879), a zároveň vyjádřit politování nad tím, že autorka alespoň nenahlédla do fasciklu Schwarzenbergových dopisů v Riegrově písemné pozůstalosti v Archivu Národního muzea.

V seznamu pramenů a literatury (s. 50-51) postrádám práce Jiřího Štaifa (*František Palacký a František Ladislav Rieger po revoluci 1848-1849, F. L. Rieger a česká národní elita v 19. století* a zejména *Palacký, Rieger, Bráf: vůdčí rodina v české národní elitě 19. století*). Chybně je zapsán autor Příspěvků (jako Hedler – správně Jan Heidler) a jejich editorem byl Josef Šusta; reedice Sakova Riegra (s podtitulem *Konzervativec nebo liberál*) byla vydána v Praze 2003 (jak je správně uvedeno v pozn. 1 na s. 6).

Navzdory uvedeným výhradám hodnotím bakalářskou práci Věry Machové jako (ještě) **velmi dobrou**.

Doc. Robert Sak

Č. Budějovice, 17. srpna 2007.